

Жінка на бойовій лінії

Іванна Блажкевич

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Слово про авторку

Розповіддю про цю легендарну жінку треба розпочинати уроки патріотизму в перший день кожного навчального року. Ніхто більше не зробив для розвою кооперації в селах і містечках Галичини, ніж ота тендітна й скромна вчителька та просвітянка. Нічиє слово на численних вічах і зборах галичанок не було таким пристрасним і переконливим. Ніхто не мав такої відваги, працелюбства, самопожертви, не зазнав таких болючих втрат...

Іванна Блажкевич народила п'ятеро дітей, однак виростила лише сина Богдана та доньку Дарію-Хризанту.

Донечка Любомира померла в лихоліття Першої світової війни, а 14 і 17 вересня 1928 року на цвинтар віднесли іще дві домовинки: шестирічну Зосю та чотирилітню Любцю пригостили отруєним шоколадом... Так польські шовіністи помстилися безутішній матері за любов до України. Доказом цього був лист із чорними обвідками, в ньому – погрози: «Смерть твоїх хаменят – то початок нашої помсти. Вірогідно, відтепер будеш лише собою займатися і занегаєш пропаганду за вашу Україну, котра для вас навіки здохла...». Запис польською мовою зберігся у зошиті письменниці.

А 15 листопада 1938 року її було люто упокорено – вивели жандарми на околицю Денисова й дали 120 буків (рахувала, доки не знепритомніла). Понад три місяці львівські лікарі боролися за її видужання... Повернулася до сім'ї, до суспільної праці, але без ціпка ходити уже не могла... Втратила зуби, мала переламані кісточки на всіх пальцях. Тож писала вже дуже нечітко, подекуди годі розшифрувати написане...

Були в її житті й обшуки, й численні арешти, й переховування по лісах та у добрих людей.

Окупантів, у тому числі й «советських», бісила нескореність Іванни, тож діставалося їй від усіх властей, особливо на схилку літ: і родинний будинок конфіскували, і город грожалися відібрати, й

обкладали непосильними повинностями й податками...

А вона 1 листопада 1918 року була делегаткою від Галицької округи до Народних зборів у Львові, на яких проголошено ЗУНР, а наступного дня іменем проголошеної України очолила на цих теренах ліквідацію владних установ і жандармських постерунків. Провела понад 700 віч, зборів, мітингів. Допомогала селянам добитися відшкодувань за поруйноване війною майно.

В багатьох населених пунктах за її сприяння відкрили дитсадки, читальні, різноманітні господарчі курси для молоді, кооперативні крамниці, молочарні тощо. Лише в 1932 році, внаслідок виснажливої праці, їй вдалося залучити до кооперативного руху 2166 осіб у 83 селах Поділля. Від 1936 року працювала директором Повітового союзу кооператив у Тернополі.

Окрім того збрала понад 200 вірців місцевих вишивок. Писала вірші та п'єси для дітей. Опублікувала близько трьох сотень статей на різноманітну тематику, особливо переймалася освітою та суспільним становищем жіноцтва. У роки Другої світової війни відкрила у Денисові сільськогосподарську школу й тим врятувала від вивезення до Німеччини молодь свого й довколишніх сіл.

1963 року Іванну Омелянівну прийняли до Спілки письменників СРСР і нарешті почали виплачувати їй пенсію.

На Тернопільщині 1993 року засновано премію Іванни Блажкевич, якою нагороджують митців за твори для дітей та юнацтва.

У Денисівському краєзнавчому музеї, створення котрого письменниця зініціювала в 1967 році, є фонд її імені. Там і в родинній оселі, що теж стала музеєм, зберігаються безцінні експонати, що свідчать про подвижництво славної краянки.

Ці записи окремою книгою публікуються вперше, але їх фрагменти з подачі поетеси Оксани Сенатович оприлюднювалися в літературно-мистецьких часописах «Дзвін» і «Тернопіль» ще в

1990-их.

Активно долучилися до популяризації творчості письменниці краєзнавці: Богдан Савак, Володимир Хома, Петро Медведик, Ядвіга Федик; літераторка Богдана Дерій; родини Блажкевичів і П'ятківських.

Книгу «Жінка на бойовій лінії» Іванна Блажкевич komponувала на основі власних щоденників. На жаль, багато тексту з різних причин втрачено, деякі віхи життя авторка оминула зумисне. Найретельніше записувала події Першої світової війни, повний сподівань і звершень період проголошення ЗУНР та розгул пілсудчини в час повоєння... Згодом епізодично описала будні та свята кооперації.

Текст подано за сучасним правописом зі значним збереженням лексичних, фразеологічних, морфологічних особливостей, притаманних мовленню письменниці й характерних для тодішнього часу.

Ірина Дем'янова

• • •

Далі — у повній книжці «Жінка на бойовій лінії».

nashaknyga.com.ua